O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TAЪLIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI
1930

"TASDIQLAYMAN"

BuxDU rektori prof. O.X.Xamidov

____

2021 yil " 30 **"** avgust

ZIYORAT TURIZM ASOSLARI

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi : 1000000 – Xizmatlar sohasi

Ta'lim sohasi: 610400 – Xizmat ko'rsatish sohasi

Ta'lim yo'nalishi: 71010401 – Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)

Buxoro - 2021

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS-Kreditlar
ZTA1055	2021-2022	2	5

Fan/modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari
Majburiy	o'zbek	6

1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Turizmda innovatsion faoliyat	**Ma'ruza: 30** **Amaliy: 30**	**90**	**150**

2. **I.Fanning mazmuni**

"Ziyorat turizm asoslari" fani o'z oldiga magistraturada ziyorat turizm bo'yicha mustaqil ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borishda bilim va ko'nikmalarni shakllantirish maqsadini qo'ygan.

"Ziyorat turizm asoslari" fanining vazifalari:

- Ziyorat turizmining funksiyalarini belgilash;
- ziyorat turizm sohasida innovatsion faoliyatni davlat tamonidan qo`llab quvvatlash;
- ziyoratga moslashgan turistik firmalarda innovatsion faoliyatni boqarish;
- ziyorat turizmdagi innovatsion jarayonlarga siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy sohalarning ta'sirini o'rgatish;

II.Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. «Ziyorat turizm asoslari» fan sifatida

«Ziyorat turizmi» fanining predmeti, maqsad va vazifalari. Uning iqtisodiy fanlardagi o'rni.

Muqaddas joylarni ziyorat qilish maqsadida amalga oshiriladigan turizmining tushunchasi. Ziyorat turizmining turistik fanlar turkumida tutgan o'rni. Uning turizm asoslari, xalqaro turizm, turizm sotsioligiyasi bilan aloqadorligi.

2-mavzu. Diniy turizm tizimida ziyorat turizmi

Diniy turizmining umumiy tavsifi va metodologik asoslari. Diniy turizmning tarixi. Diniy va ziyorat turizmi o'rtasidagi umumiylik va tafovutlar. Ziyorat turizmining motivlari. Islom dinining "Haj" rukni ziyorat turizmining asosiy motivi sifatida. Muqaddas joylarni ziyorat qilishning inson ma'naviy kamolotidagi ahamiyati.

3-mavzu. Ziyorat turizmining o'ziga xos xususiyatlari

Ziyorat turizmi diniy turizmning mustaqil shakli sifatidagi xususiyatlari. Diniy e'tiqodga asoslanganligi. Sajda va ibodat qilish maqsadidi safarga borilishi. Ziyoratchilarning aniq muqaddas joylarni ziyorat qilishlari. Ziyoratchilarning muayyan vaqtda qilinishi. Turistik xizmatlarning dindorlarga mosligi va xususiyati. Ziyorat markazlariga tashrif buyurish. Ziyorat turizmi infrastrukturasining o'ziga xosligi. Ziyorat turizmining tashkiliy-boshqaruv xususiyatlari

4-mavzu. Ziyorat turizmining rivojlanish bosqichlari

O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlanish tarixi. Yakka-tartibdagi ziyorat davri. Bu davrning tashkil etilmaganlik va xavflilik xususiyatlari. Ziyoratning sho'rolar hukumronligidagi sugutlik davri. Mustaqillik davrida ziyoratlarning tiklanishi. Tashkil etilgan ziyoratlar davri. O'zbekiston Hukumati tomonidan "Haj" safarini qo'llab- quvvatlash chora-tadbirlari.

5-mavzu. Dunyoning asosiy ziyorat markazlari

Musulmonlar uchun muqaddas ziyoratgohlar. Makka va Madina shaharlari musulmonlarning diniy ziyorat markazlari sifatida. Qurbon hayit bayramida musulmonlar Makka shaxridagi Ka'bani tavof qilinish sabablari. "Haj" va "Umra" ziyoratlarning talqini.

Xristian dini ziyoratgoh markazlari. Rim (Italiya), Parij va Purd (Fransiya), Fotima (Portugaliya), Varshava (Polsha), Monserat (Ispaniya). Iso payg'ambarning azoblash va o'limi bilan bogliq bo'lgan muqaddas joylarga ziyorat.

Buddizm dini ziyoratgohlari. Buddizm dini ziyoratgohlarining yirik markazlari

6-mavzu. Varanasi ziyorat markazi (Hindiston)

Hindistonda ziyorat turizmi. Varanasi ziyorat markazi. Buddizm dinining mashhur ziyoratgohlari. Varanasi ziyorat markazining asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari.

7-mavzu. Makka va Madina ziyorat markazlari (Saudiya Arabistoni)

Islom dinining asosiy ziyoratgohlari. Saudiya Arabistonida ziyorat turizmi rivojlanishining bosqichlari. Makka va Madina ziyorat markazlarida turizmning rivojlanishi.

8-mavzu. Santyago de Compostella ziyorat markazi (Ispaniya)

Nasroniylik dinining asosiy ziyoratgohlari. Santyago de Compostella ziyorat markazida turizm. Ziyorat va sog'lom turmush tarzini uyg'unlashtirish strategiyalari. Ispaniyada ziyorat turizmining asosiy yo'nalishlari.

9-mavzu. Karbalo ziyorat markazi (Iroq)

Islom Shia mas'habining asosiy ziyorat markazlari. Shialarda ziyorat tushunchasi va uning mohiyati. Erondagi asosiy ziyoratgohlar. Karbalo ziyorat markazining rivojlanish bosqichlari.

10-mavzu. O'zbekistonning ziyorat turistik salohiyati

O'zbekistonning ziyorat markazlari. Islom madaniyati poytaxti sifatidagi Toshkent shahrining ziyoratgohlari. "Buxoro quvvati islomi din" talqini. Buxoroyi Sharifning muqaddas qadamgohlari. "Yetti Pir" ziyoratgohini turistik jozibadorligi. Yer yuzi sayqali bo'lmish Samarqandning ziyorat imkoniyatlari. "Imom Al Buxoriy memoriy majmuasi" dunyo musulmon-ziyoratchilarning eng muqaddas tashrif maskani sifatida.

11-mavzu. O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish istiqbollari

O'zbekistonda ziyorat turizmini jadal rivojlantirishga to'sqinlik qilinadigan asosiy sabablar. O'zbekistonning ziyorat turistik salohiyati haqida dun'yo musul'monlarning to'laqonlik axborotga ega bo'lmanaligi. Ziyorat turizmga ixtissoslashgan turistik operatorlarning mavjud emasligi. O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirishning transformasion yo'li. "Imom Al Buxoriy me'moriy majmuasi", "Yetti Pir" ziyoratgohi, "Chor Bakr" majmuasi va respublikamizdagi boshqa muqaddas joylarga xorijiy ziyoratchilar oqimining ko'paytirish chora-tadbirlari.

12-Mavzu. "Imom-Al Buxoriy Vatani" ziyoratgohining marketing majmuasini shakllantirish

"Imom-Al Buxoriy Vatani" ziyoratgohining tovar kompozisiyasi va sayohat yo'nalishini shakllantirish. "Imom-Al Buxoriy Vatani" ziyoratgohida marketing vositachilik faoliyatini tashkil etish. "Imom-Al Buxoriy Vatani"

ziyoratgohida narx siyosati va brending amaliyoti. "Imom-Al Buxoriy Vatani" ziyoratgohiga sayohat turi dasturini shakllantirish.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. «Ziyorat turizmi» fan sifatida
2. Diniy turizm tizimida ziyorat turizmi
3. Ziyorat turizmining o'ziga xos xususiyatlari
4. Ziyorat turizmining rivojlanish bosqichlari
5. Dunyoning asosiy ziyorat markazlari
6. Varanasi ziyorat markazi (Hindiston)
7. Makka va Madina ziyorat markazlari (Saudiya Arabistoni)
8. Santyago de Compostella ziyorat markazi (Ispaniya)
9. Karbalo ziyorat markazi (Iroq)
10. O'zbekistonning ziyorat turistik salohiyati
11. O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish istiqbollari
12. "Imom-Al Buxoriy Vatani" ziyoratgohining marketing majmuasini shakllantirish

Amaliy mashg`ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalar echish orqali yanada boyitadi. Shuningdek, fanga doir turli darslik ham o'quv qo'llanmalar, tarqatma materiallardan foydalanish orqali talabalar bilimlarini oshirish, statistik ma'lumotlar asosida mavzular bo'yicha tahlillar olib borish, masalalar echish va boshqalar tavsiya etiladi.

III. Kurs ishi

"Ziyorat turizm asoslari" fanidan kurs ishi yozilishi rejalashtirilgan bo'lib, kurs ishi mavzularini har bir magistrant magistrlik dissertatsiyasi predmetidan kelib chiqqan holda mustaqil tanlashi talab etiladi. Mavzularni tanlashda va kurs ishini yozishda quyidagi talablarga rioya qilish tavsiya etiladi:

- dissertatsiya predmetidan kelib chiqish;
- kurs ishi mavzusi dissertatsiya muammosining ma'lum qismini qamrab olishi zarur;
- kurs ishini dissertatsiyaga qo'yilgan talablar asosida rasmiylashtirish talab etiladi;
- har biri 2ta paragrafdan iborat ikkita boblik reja asosida yozish tavsiya etiladi.

	IV. Mustaqil ta`lim va mustaqil ishlar **Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari:** 1. «Ziyorat turizmi» fan sifatida 2. Diniy turizm tizimida ziyorat turizmi 3. Ziyorat turizmining o'ziga xos xususiyatlari 4. Ziyorat turizmining rivojlanish bosqichlari 5. Dunyoning asosiy ziyorat markazlari 6. Varanasi ziyorat markazi (Hindiston) 7. Makka va Madina ziyorat markazlari (Saudiya Arabistoni) 8. Santyago de Compostella ziyorat markazi (Ispaniya) 9. Karbalo ziyorat markazi (Iroq) 10. O'zbekistonning ziyorat turistik salohiyati 11. O'zbekistonda ziyorat turizmini rivojlantirish istiqbollari **12.** "Imom-Al Buxoriy Vatani" ziyoratgohining marketing majmuasini shakllantirish
5.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** «Ziyorat turizm asoslari» o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida magistrant: • tadqiqot vazifalarini ifodalashni, tadqiqot rejasini tuzishni, axborot texnologiyalarini jalb qilgan holda bibliografik ishlarni bajarishni bilishi kerak. • zarur tadqiqot uslublarini tanlash bo'yicha, aniq tadqiqot vazifalariga asoslanib, mavjud uslublarni o'zgartirish va yangi uslublarni ishlab chiqish bo'yicha, olingan natijalarni ishlash bo'yicha, ularni adabiyotlardagi mavjud ma'lumotlarni hisobga olib tahlil qilish va mushohada yuritish bo'yicha ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak. • bajarilgan ishlar yakunlarini tahrir qila olishi haqida, matbuotning zamonaviy vositalarini qo'llab, talablarga muvofiq rasmiylashtirilgan hisobotlar, referatlar, maqolalar, ma'ruzalar tezislari shaklida taqdim eta olish. • kompyuter va axborot texnologiyalardan foydalana olishning amaliy ko'nikmalari haqida, Internet tarmog'idan foydalanish haqida, taqdimotlar tayyorlash haqida, SWOT-tahlil haqida, talabalarni reyting baholash haqida, mustaqil ish haqida malakalariga ega bo'lishi kerak.
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:**

	•ma'ruzalar; •interfeol keys-stadilar: •seminarlar (mantiqiy fikrlash. tezkor savol-javoblar); •guruhlarda ishlash; •taqdimorlarni qilish; •individual loyihalar; •jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha testni topshirish.
6.	**Asosiy adabiyotlar:** 1.Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикасининг туризм соҳасини жадал ривожлантиришни таъминлаш чора-тадбирлари тўғрисида" Фармони. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2016 й., 49-сон, 558-модда. 2."Ўзбекистон Республикаси туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида" Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2016 й., 49-сон, 559-модда. 3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сон «Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида». 4. Ўзбекистон Республикаси Президент қарори, 2017 йил 4 декабр, «Ўзбекистон Республикасининг Консуллик йиғимлари тарифига ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида». 5. Ўзбекистон Республикаси Президент қарори 2018 йил 3 февраль, "Ўзбекистон Республикасининг туризм салоҳиятини ривожлантириш учун қулай шароитлар яратиш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида". 6. Президент Қарори ПҚ-2980-сонли 19 май 2017 йилда "2017 — 2019 йилларда Бухоро шаҳри ва Бухоро вилоятининг туризм салоҳиятини жадал ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида".

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Гуляев В.Г. Туризм: Экономика и социальное развитие. М.: ФиС 2003
2. Квартальнов В.А. Иностранный туризм. М.: Финансы. 2003.
3. Квартальнов В.А. Туризм. – М., Финансы и статистика.2004
4. Соболоева Е.А. «Финансово-экономический анализ деятельности турфирмы» М.: Финансы и статистика 2006 г
5. Шимко П.Д «Экономика» практикум. Бизнес-школа. 2006 г.
6. Боголюбов В.С., Орловская В.П. Экономика туризма М. Академия 2005
7. Христов Т.Т. Религиозный туризм. Издат-й центр «Академия». М.: 2005.
8. Менеджмент туризма: Экономика туризма. М.: ФиС 2004 г.

Axborot manbalari:

1. www. ziyonet.uz.
2. www.world-tourism.org-Всемирная туристская организация
3. www.wttc.org-Всемирный Совет по путешествиям и туризму
4. www.tag-group.com-Консультативная группа по вопросам Туризма
5. www.ekonomtour.ru- Экономические туры.

7.	**Fan/modul uchun mas'ullar:**
	N.S. Ibragimov – Buxoro davlat universiteti Turizm va mehmonxona kafedrasi dotsenti, i.f.d
	Taqrizchilar: B.N.Navro'z-zoda – Buxoro davlat universiteti professori, i.f.d. B.F.Azimov, dots., i.f.n. – Buxoro muhandislik texnologiyalar instituti "Menejment" kafedrasi dotsenti.